

Majestát Rudolfa na náboženské svobody

9. červenec 1609

My Rudolf Druhý, z Boží milosti volený římský císař. Po všechny časy rozmnožitel Říše a uherský, český, dalmatský, chorvátský etc. král, arcikníže rakouský, markrabě moravské, lucemburské a slezské kníže a lužický markrabě etc. k věčné paměti známo činíme tímto listem všem:

Jakož jsou toho všickni tři stavové království našeho Českého, Tělo a Krev Pána Ježíše Krista pod obojí přijímající, věrní Naši milí, na sněmu, kterýž léta Páně tisícího šestistého osmého, již pominulého, v pondělí po neděli Exaudi na hradě pražském držán a téhož léta v pátek po památce svatého Jana Křtitele zavřen byl 1), při Nás, jakožto králi českém, toho se vši ponížeností, a poddaností snažně vyhledávali, aby při té obecní konfesi české, kterouž někteří augšpurskou 2) jmenují, na sněmě obecném léta tisícího pětistého sedmdesátého pátého sepsané a Jeho milosti císařské císaři Maxmiliánovi slavné a svaté paměti, pánu otci Našemu nejmilejšímu, podané (kteráž tak, jak jsme toho jistou zprávu vzíti i také z psaní, vlastní rukou jeho císařské milosti, pana otce Našeho nejmilejšího psaných, vyrozuměti ráčili, ano i některé hodné paměti při dckách zemských se toho vynašly, i hned tehdaš od Jeho milosti povolena byla), i při tom mezi sebou v předmluvě též konfesi obsaženém porovnání, ano také i při jiných svých, v témž sněmu zejména doložených a náboženství jich se dotýkajících žádostech zůstavení byli, a též náboženství své křesťanské pod obojí volně a svobodně, bez překážky každého člověka, provozovati mohli, to vše aby od Nás jim stavům dostatečné potvrzeno bylo, jakž též artikul a žádost jich, do dotčeného sněmu a též sněm ve desky zemské do kvaternu 3) sněmův obecných zeleného léta tisícího šestistého osmého v pondělí po neděli Exaudi pod literou K.8 slovo od slova vložený a vepsaný, to v sobě šíře obsahuje a zavírá: My pak nemoha na onen čas pro jiné veliké potřeby, pro kteréž tehdaž ten sněm rozepsán byl, kteréž žádného odkladu trpěti nemohly, toho potvrditi, odkladu do budoucího sněmu ke čtvrtku před svatým Martinem 4) tehdaž nejprv příštím termínovaného, k dalšímu těch všech věcí zavírání jsme milostivě žádati a mezi tím, dokudž by koliv se to tak na sněmu obecním nevykonalo, je stavy pod obojí, aby své náboženství volně provozovati mohli a do vyřízení a na místě postavení téhož artikule k žádným artikulům, což by tak v propozici od Nás stavům přednášeno bylo, přistupovati, je uvažovati, ani o nic jednati povinni nebyli, opatřiti ráčili, jakž táž milostivá žádost a opatření naše plněji svědčí. Podle kteréhožto předešlého zůstání sněmovního, když sněm k témuž dni, totiž ke čtvrtku před svatým Martinem, položený z jistých příčin od nás odložen a potom jiný sněm ke dni outernímu po svatém Pavlu na víru křesťanskou obrácení 5) mandátem naším rozepsán a na hrad pražský položen byl, a dotčení stavové pod obojí, podavše Nám znovu dotčené konfesi snešení své společné, nepřestávali toho při Nás, jakožto králi a pánu svém, netoliko skrze své snažné poddané a ponížené prosby, ale i skrze znamenité a vzáctné přímlyvy vyhledávati, abychom k žádosti týchž stavů pod obojí, věrných a milých poddaných Našich milostivě povoliti ráčili.

Majíce my to vše s nejvyššími ouředníky a soudci zemskými a radami Našimi království českého v Našem císařském a královském bedlivém uvážení, nepominuli jsme na poníženou a poddanou prosbu týchž pánův a rytířův, Pražan a jiných vyslaných z měst ze všech tří stavů království tohoto Našeho českého, pod obojí Tělo a Krev Pána Ježíše Krista přijímajících a k též konfesi se přiznávajících, věrných poddaných svých milých, všem třem stavům království tohoto věrným poddaným Našim sněm obecní ke dni pondělnímu po neděli, jenž slove Rogationum, jinak Křížová, léta tohoto tisícího šestistého devátého 6) mandáty svými královskými rozepsati, na hrad pražský položiti a v týchž mandátech vůbec vyšlých mezi jinými toho zjevně doložiti, že při tomto sněmu ten artikul o náboženství k zavření, na místě a konci postavení, do proposicí sněmovních položiti, a kterak by všickni i jeden každý obzvláště, jak strana pod jednou i tak pod obojí, a kterýž se k té konfesi, nám předešle od nich podané, přiznávají, náboženství beze všech překážek outiskův ode všech lidí duchovních anebo světských vykonávati mohli, je v tom náležitě opatřiti ráčíme, jakž tíž mandátové Naši, jichž jest datum na hradě pražském v sobotu po neděli Jubilate léta tohoto tisícího šestistého devátého 7) v tom artikuli to v sobě obsahují a zavírají. K kterémužto obecnému, tak od nás rozepsanému sněmu, když jsou se všickni tři stavové poslušně poddaně najíti dali, a my podle Naší milostivé zámluvy, v témž mandátu Našem doložené, jsme v proposici Naší sněmovní předně ten artikul o náboženství položiti ráčili, tu jsou často dotčení všickni tři stavové sjednocení pod obojí žádost svou předešlou ve spisů, Nám od nich podaném, obnovili a za dostatečné opatření i jinými toho dckami zemským potvrzení poddaně prosili.

I chtějíce My tomu, aby v tomto království mezi všemi třemi stavy, jakož s stranou pod jednou, tak i často dotčenou stranou pod obojí, všemi věrnými a milými poddanými Našimi, nyní i na budoucí časy všelijaká láska, svornost, a dobré srozumění k vzdělání a zachování obecného dobrého pokoje zůstávati, každá strana náboženství své, v kterémž se spasení svého důvěřuje, volně a svobodně bez utiskování a všech překážek jedni druhým provozovati mohla, a aby se (jakožto slušné jest) sněmovnímu snášení léta tisícího šestistého osmého učiněnému, i také tomu mandátu Našemu vůbec vyšlému (v kterémž jsme dotčené sjednocené stavy pod obojí, k též konfesi se přiznávající, za ty, kterýmiž jsou vždycky byli, totiž za Svě věrné poslušné poddané pod milostivou ochranu Naši ke všem řádům, právům a svobodám tohoto království náležející, na kteréž se povinnost Naše královská, práva a zřízení zemská vztahují, vyhlásiti ráčili i nyní vyhlasujeme) zadosti stalo: prohlédajíce jakož k dotčeným znamenitým přímlovám, tak i k mnohým snažným prosbám týchž stavův po obojí a k mnohým věrným od nich Nám po všecken čas našeho šťastného nad nimi kralování v skutku prokázaným službám, z těch ze všech i jiných mnohých příčin s dobrým rozmyslem, Naším jistým vědomím, mocí královskou v Čechách, s radou nejvyšších ouředníkův, soudcův zemských a rad Našich takto jsme ten artikul o náboženství při tomto nyní se na hradě pražském držícím obecném sněmě se všemi třemi stavy tohoto království ustanoviti, zavříti a je, stavy pod obojí, tímto majestátem Naším opatřiti ráčili a opatřujeme. Předně jakož prve to zřízením zemským A.32, utvrzeno jest, co se víry dotýče, pod jednou způsobou a pod oběma, aby se neutiskovali, než spolu byli za jednoho člověka jako dobří přátelé, též strana strany nehaněla, to se při témž zřízením zemským v témž artikuli zouplna zůstává, a s tím sobě oboje strany na budoucí časy zakázány jsou a býti mají, pod pokutami, týmž zřízením zemským vyměřenými.

A poněvadž strana pod jednou v tomto království náboženství své volně a svobodně provozuje a strana pod obojí, k též konfesi české se přiznávající, jí v tom žádné překážky neb vyměření nečiní, aby tehdy v tom rovnost zachována býti mohla: protož jim k tomu povolovati moc a právo dávatí ráčíme, aby i dotčení sjednocení stavové pod obojí jakž stav panský, rytířský, tak i Pražané, Horníci 8) a jiná města lidmi poddanými jich, a sumou všickni, kteří se koliv k dotčené konfesi české, někdy slavné a svaté paměti císaři

Maxmiliánovi, panu otci našemu nejmilejšímu, při sněmě obecním léta tisícího pětistého sedmdesátého pátého a nyní Nám znovu povolane, (při kteréž je milostivě zůstavovati ráčíme) přiznali a přiznávají, žádného nevymíňující, tolikéž náboženství své křesťanské pod obojí podle též konfesí a svého mezi sebou učiněného porovnání a sjednocení, volně a svobodně všudy a na všelikém místě provozovati a vykonávati, při víře a náboženství svém, též i při kněžstvu a řádu církevním, kterýž mezi nimi jest anebo od nich nařízen bude, pokojně zanechání býti mohli, a to až do křesťanského dokonalého obecného porovnání o náboženství ve svaté Říši. A kompaktáty, již prve na sněmu obecném léta tisícího pětistého šedesátého sedmého minulými a z privilegium zemského i jinde vypuštěnými, se spravovati povinni býti nemají, nejsou a nebudou.

Dáleji také týmž stavům pod obojí tuto zvláštní milost činiti a jim, všem třem stavům pod obojí, k též konfesi se přiznávajícím, konzistoř pražskou dolejší 9) v moc a opatrování jejich zase dávati a k tomu milostivě povolovati ráčíme, aby tíž sjednocení stavové pod obojí touž konzistoř kněžstvem svým podle též konfesí a snešení svého obnovit a též kněžstvo, jak české tak německé, podle ní řídití dáti anebo řízené své kollatury 10) bez všelijaké překážky arcibiskupa pražského anebo kohožkoliv jiného dosazovati, přijímati, nicméně i akademii pražskou, od starodávna straně pod obojí náležející, kterouž jim stavům se vším jejím příslušenstvím tolikéž v moc jejich milostivě dávati ráčíme, tak aby ji muži hodnými a učenými osazovati, dobré chvalitebné řády nařizovati a nad tím obojím z prostředku svého jisté osoby za defensory nařídití mohli. Mezi tím pak, dokudž by se toho koliv od nich nevykonalo, mají nicméně tíž stavové pod obojí všichni při tom, což svrchu psáno jest, aby náboženství své volně a svobodně všudy provozovati mohli, zouplna zanechání býti.

A kolikkoliv osob tíž sjednocení stavové pod obojí z prostředku svého za defensory nad touž svou konsistoř a akademií pražskou z společného svého snešení ze všech tří stavův v rovném počtu nařídí a je Nám, jakožto králi a pánu svému, zejména poznamenané podají, chceme a máme ty všechny osoby, kteréž Nám tak poznamenané podají, žádného z nich nevypouštějíc, a mimo tu povinnost, kteráž jim od stavů svěřena bude, jim žádných jiných povinností neb instrukcí nevydávajíc, ode dne podání Nám téhož poznamenaní ve dvou nedělích pořad zběhlých k tomu potvrditi a je za takové defensory vyhlásiti. Pakli pro jiná zaneprázdnění Naše neb jakékoliv jiné příčiny v tom času svrchu oznámeném jich potvrditi nemohli a nepotvrdili, tehdy mají předce nad tím obojím za defensory zůstati to vše řídití a konati moc jmíti, jakoby od Nás k tomu potvrzení a vyhlášení byli. A umřel-li by kdy který z nich, tehdy na místo toho ze světa sešlého tíž stavové po obojí při tehdaš nejpr příštím sněmě budou moci jiného k těm živým pozůstávajícím voliti a přidati. Což se i na časy potomní vždycky způsobem svrchu psaným jakož od Nás, dědicův Našich a budoucích králův českých, tak i od nich, stavův a defensorův, řídití a konati má. Jestliže by také kdo z týchž sjednocených všech tří stavův tohoto království po obojí mimo ty kostely a chrámy Boží, jichž v držení jsou a kteříž jim prvé náležejí (při nichž pokojně zůstaveni a zanechání býti mají) ještě buď v městech, v městečkách, vesnicích aneb kdekoliv jinde chtěl nebo chtěli víceji chrámův neb kostelův k Boží službě aneb také školy pro vyučování mládeže vystavěti dáti: toho jakož stav panský, rytířský, tak Pražané, Horníci a jiná města, všickni společně, i jeden každý obzvláště, volně a svobodně každého času učiniti moci bude a budou, bez překážky každého člověka všelikteraké.

A jelikož v nejedněch městech Našich královských i Její milosti císařové, jakožto králové české, z obojího náboženství, totiž pod jednou a jich, pod obojí, pospolu bydlejí, protož tomu obzvláště chtíti a o tom poroučeti ráčíme, aby pro zachování lásky a svornosti každá strana náboženství své volně provozovala, kněžími svými se řídila a spravovala, a jedna strana druhé

v jejím náboženství a řádích žádného vyměřování nečinila, provozování náboženství, mrtvých tělo v kostelích a na krchovích pochovávání a zvonění nebránila.

Také již po dnešní den žádný jak z vyšších svobodných stavů, tak ani města, městečka i také sedlský lid od vrchností svých, ani žádného jiného duchovního ani světského člověka nemají a nemá od svého náboženství odtiskován a k náboženství strany druhé moci ani nižádným vymyšleným způsobem přinucován býti.

A že to vše, což svrchu psáno, od Nás pro zachování lásky a svornosti věrně míněno a nařízeno jest: protož přiříkáme slovem Svým královským, že tíž všickni sjednocení tři stavové království Našeho českého pod obojí, k též konfesí české se přiznávající, nynější i budoucí potomci jich při tom všem při všem, což se svrchu píše, od Nás, dědicův Našich i budoucích králův českých zouplna, v celosti, bez přerušeni zůstaveni a chráněni býti mají, nebo je také v tom ve všem při tom pokoji v svaté Říši o náboženství, jenž religionsfryd slove, učiněném, jakožto přední oud svaté Říše zůstavujeme a zanecháváme, v čem se jim nemá od Nás, dědicův Našich a budoucích králův českých, ani od žádného jiného duchovního ani světského člověka překážky žádné činiti na časy budoucí a věčné.

A proti tomuto vejš dotčenému o náboženství učiněnému pokoji a jich stavův pod obojí, od Nás stálému opatření žádná poručení a nic takového, což by jim v čem nejmenším překážku aneb změnění tohoto učiniti mohlo, od Nás, dědicův Našich i budoucích králův českých ani od žádného ani od žádného jiného vycházeti ani přijímáno býti nemá, a byť pak i vyšlo neb od kohokoliv přijato bylo, tehdy to moci žádné míti, ani v té věci co buď právně anebo bez práva více souzeno anebo vyřknuto býti.

Za kteroužto příčinou předešlá všelijaká proti dotčené straně pod obojí a kteříž se k též konfesí české přiznávají, odkudkoliv vyšlá poručení a mandáty vyzdvihovati, mořiti, kaziti a v nic obracovati ráčíme, tak že to vše i nynější a předešlé jich stavův při Nás potvrzení téhož artikule vyhledávání, a cožkoliv mezitím až posavad se zběhlo, není a býti nemá jim všem třem sjednoceným stavům tohoto království společné i obzvláště k nijaké ouhoně újmě jich dobrých pověstí a jakékoliv obtížnosti. Což jim také od Nás i budoucích králův českých ničímž zlym spomínáno a zjinačováno býti nemá, nyní i na časy budoucí a věčné.

Přikazující všem nejvyšším ouředníkům, soudcům zemským a radám svým, též všem stavům a obyvatelům tohoto království, věrným milým nynějším i budoucím, abyste je pány, rytířstvo, Pražany, Horníky i všecka města, vsecky tři stavy tohoto království, se všemi lidmi poddanými jich, a sumou vsecku stranu pod obojí, k též konfesí české se přiznávající, při tomto Našem opatření a majestátu ve všech jeho artikulích, zněních a sentenciích zůstavili a chránili, žádných jim v tom překážek nečiníce, ani komu jinému činiti nedopuštějíce, pod uvarováním hněvu a nemilostí Naší. A kdožby se čeho toho koliv buď z duchovních anebo světských lidí k přerušeni tohoto majestátu dopustil, máme a povinni býti ráčíme s dědici a budoucími králi českými a s stavy tohoto království, k takovému každému jakožto rušiteli obecného dobrého pokoje hleděti a stavy při tom chrániti a obhajovati, tak i tím vším způsobem, jakž artikul v zřízení zemském o obhajování země, řádu a práva vyměřuje.

Naposledy přikazovati ráčíme větším i menším ouředníkům desk zemských království Našeho českého, aby pro budoucí paměť tento majestát Náš na relací sněmovní, kteráž při tomto sněmě ode všech tří stavův tohoto království ke dckám zemským učiněna býti má, ve dcky zemské vložiti a vepsati, a potom tento originál k jiným svobodám neb privilegiím zemským na Karlštejn položiti dali.

Tomu na svědomí pečeť Naší císařskou k tomuto listu a majestátu Našemu přivěsiti jsme rozkázati ráčili.

Dále na hradě Našem pražském ve čtvrtek po svatém Prokopu, leta Páně tisícího šestistého devátého, a království Našich Římského třicátého čtvrtého, Uherského třicátého sedmého a českého též třicátého čtvrtého.

Rudolf II.

**Adamus de Sternberg,
supremus burggravius Pragensis. 11)**

Ad mandatum Sacrae Caesaræ
Majestatis proprium: 12) Paulus Michna.